

AÍN STOC

Tomář O maille, Coláistíte na n-olcsoile, Saillim, Óá Cúp i n-eagáin

Spairt Nua. Leab 5. Uim 3.

DEIRE-FÓSHMÁIR, 1928.

Óá pişinn a luac.

AÍR OCTÍR

(Slioc Éamain Souvertne—"Fealram faoi Shlinn an Tige.")

Déireadó Fóshmáir—an t-ára lá tdeas, an 7 a élos aip marom. Tá na hordeanta ceana fém fuaidh fada. Ní monann rin agur an uair a bhotr polar na spéime óna mórsgaileann rómh a' ceact uó cír rógaileann na fuinneog. Biotó so mbien, mo fáile forgnaithe congubhíseann teoluim deaet mo leapctan mé fuaigte ma céile faoi an gcuimh. Cúl mairtin bionn ré 'n-áisneap roip mo d'úctaet agur mo d'fugali—mire so tíum te, San amuis aé báppi mo fórmhe a fuinneac (feasaet an Sarcónais) le pérteac an rógaile a bheit acu uata fém.

An mairtin reo, ap éum ap bít, déalbhungs lompreasó óá t'atáig t'fio an doras mo éeann-ádhairt óomo óúireacét rómh an uair ba cleacáit liom. Níor éabairt thom a bheit as ionróid ap éidle éaoibh; biotó an tróilipe so teanntrápa a' leanúnait dom ó áit so náit mar námar a' bheit buairé opim. Faoi déiread, le rpripeadó feirgise, fuitó mé ruas ap mo leabharó ag cup mo éairí fuaim uaim leip an upéar rin so cor-na-leapctan.

Mar aigéin, tá fum a pád so mburó tuair ap rtáid na h-intinne ariam fém éidle éoimh ap éinn-beirt éum; nárae ir uata rin fágair ap uiteanga rinn-ne iaraéit na ramaithe ip iontúile aici.—Mar rin tuinn a pád:—mettre son bonnet de travers—faoi óume géar neimheac; jeter son bonnet par-dessus les moulins—beit san rpalpar ná náipe; avoir la tête près du bonnet—leip an té ap fúrarta fears a cup aip; &c.

Péibe rséal é, u'éigis mé le teann feirgise, agur mé as gabáil de mallaéta ap mo comáppairn nuair b'áil leip an moéidíse agur claoi le covlach agam-pa. Seo é an éaoi atá inn San tuispint agamn so b'fhl éidle óream agur a mbéara fém a' riubal leobhá. Tá coramlaet roip ap scúppairi rinn-ne agur cíupairi na crunne do réip mar factar vo Ptolmeo an trean traosgáil—ré rin so pád éidle éeo eile as capaó tapt timéall uipri. Samhail mar éeann acu rin ap éupéamair ruateantair ionntu ceana, feileann rí faoi láthair: Tous les hommes ont la tête dans le même bonnet; mar a éidle, reat, ir uáis le óume.

An t-aéar reo éum mé, mar dubhaint mé ceana, u'upéar mo éeann-pa an taobh eile de mo fóimhín agur rpriacail mé mo gheaga amach ó'n rúra b'i tíum te agur fáoi de fmuainte ghuamhá ag gabáil dom faoi éo miso-éomháraé 'r bhotr comáppairn. Mí amáin ó fom ní páid faice cláirípáim le óeanam 'na n-eagáin riú a t'apla opim. Tágaí a b'fúrthóir 'un covlach agur bogairí leobhá thair mórsgaileann doibh. Ir deas nac mbinn liom fém tuair inreó leip na néalta amáin agur leip na ghealbhan. Aí i b'fúrthóir ní fóirann tada agur bionn trile an traosgáil ag cuairgeadó na gceinneamhán téite amach 'r óá mburó feamainn iad péabha ó'n gcairbhais: na tíche riad na longbreacáid naé nglacann aé traitealuróth amáin. Cé méad ceann-ádhair éagairnail a factar dom ran áileáir reo ap furo na reomha faoi plinn an tige? Cé méad de éairí—le cíupla lá—atá imthigte ap m' amairc so bhráct? Tá óream acu ap fán na mbeó re-

"an beirneac."

Siandealtó

[An Stoc.

púille b'fhl éidle óream agur a mbéara fém a' riubal leobhá. Tá coramlaet roip ap scúppairi rinn-ne agur cíupairi na crunne do réip mar factar vo Ptolmeo an trean traosgáil—ré rin so pád éidle éeo eile as capaó tapt timéall uipri. Samhail mar éeann acu rin ap éupéamair ruateantair ionntu ceana, feileann rí faoi láthair: Tous les hommes ont la tête dans le même bonnet; mar a éidle, reat, ir uáis le óume.

Tá deardor, clúdarachdóir na leabhar, ap a b'fhl. 'Na óume ann fém o'fan ré San Saolca san cíupair: cailleadó é ra gcaoi ap mar ré. Níor éaill é a cup aontuine as caonneadh ná éppúig éeo ap bít ra rógaile reo. Ni páid ann aé sup lónaodh fiosra ra neilis agur so páid reomha folamh faoi bun na plinnne ra tráth-báile ragann-ne. Sim é b'fhl reilidh ag mo comáppairn nua aip le cíupla lá.

Dionta na fírinne, (ó t'apla anoir mo éolgs cupa i leictroí mar comhluadaró tall abul mo éairí), dionta na fírinne mar deirim, an comáppair nua reo, bhotr 'r sup moéidíp po móir é do mo éuro-pe leirge, níor luigíodh 'na fóir fíuntaé é. Iomápní gheann ré an t-anró ra gcaoi naé n-iomápní gheann aé fóir beagán rós an traosgáil—so merópead macánta.

Ap a fón rin, ir d'anaigráid a' f'fear a' éidleánait leip. Nil i rean Seofup aé foirneach fír. I leabhar Láimhe leip b'i muimhle cuairteach; ón deileadóir t'atá a' cop élé agur óeanamh ré an ceann deas a repeácait leip ap éigim; aé t'atáin ná níobharó rin b'i cumháireadó éum éorídeamhail aip. A' b'fheathnú aip éo

ruamhneacé rearmaé 'r o'fear a' f'fear, agur as éirteac le coimhriú a ghlór a páid mar uéarrá fuaidh an éineádtuip ann, b'fearcear óint go páid ionlán an anamh ra gcuimhneac leit-épneac. Tá an t'ain beagán doncise, mar déireadó rean Seofup, aé tá an fóirneann ap feabhar. So déarbhúta ní liachtasge uair a éumhíngim ap an tdeas-dúine reo, náid amharó ip mo reatd iompar-dúin opim fém an éaoi a páid mé as gabáil de mallaéta aip nuair a mórsgaileann mé.

Ir gnáir inn an címeál rin cul-éant' ap ap scómpairn a ghlacáid no péit ap fad. Dáir inn náid doéar an méad uroch rún náid utagann ó éoríde; agur le n-ap mbeiteamharp rocaip ráitea maittear uon phacáid náid fóirneann rtáid an ghnóma. Dé ceall náid b'fhl claoi ap bít eadairinn agur daomh eile san bacáid le p'eadra dhigíol! I gceann éums-na-ngníomh náid mbionn éums fóillamhanta na hupaireamh i scéart as daomh. Náid ceapt' t'ainne go gcuimhneac leobhá reo go huite atá faoi aon rpéir inn—ngníomh, agur i mian éo mar? Náid ceapt' go mbéamhur le cinnemhaint éidle óume mar b'fhl amháin e. Uars a gcuimhneamh fóir p'lan leithead! Ni leor do daomh san doéar a óeanamh óá cíte: cairfe riad fóirneamh eirdeachan le cíte, cairfe riad cion a bheit acu ap a cíte. Deannu an phápa—urbi et orbi—b'fhl ceapt' é bheit 'na gáin fóillamh ó éidle éoríde. Callaéit a éabairt don té náid utuilleann, cíup sup faoi do éuil-fiacail náid ap an toip fém, ir t'ap fóirneamh é ap an ástro-acéit útan le ap fóirneamh cumann na n-anam ap bun agur a'utus Cífort An Chaptannacht mar éamhán-amh aip.

Buail na rp'fóirnáill rin fum cónf b'i mé as cup opim, agur ceapt' mé go mb'fhl é ceapt' Sean Seofup leobh-gníomh a óeanamh leir. I n-éigis an uroch rún a t'atá go tobann b'fhl ceapt' dom cruthú roiléartha éabairt do ap mo éumaomh. Mothuig mé crónán iptis a b'fhl ré. San amháin, tá ré as obair: cairfe mé bheit i uforas le tdeas cónfáraéit, agur mo céad éuanit a éabairt aip.

A h-oct a élos aip marom. Tápla mé ap fóirn Seofup ag-á n-a b'fhl, lampín deatáis mar fúige roilre aige, san tada t'atá éeann (cioú go páid an fuaid ann ceana fém) agur cláirí gáibh leabhar aige óá ngleáir. B'i lumineog t'atá éeann óá gabáil do fém. Cí luat 'r o'rgaile mé an doras t'atá agur iongantair aip agur lobairí ré: "Ó tura atá agam ann! Tápi iptis. Níor ceapt' mé go páid tú 'vo moéidíp éo marit rin. Rinne mé mo éantairnead a maolú; b'i leirg opim do óúireac.

Téig fír! Cónf b'i mire óá cup 't'atá diabhal, b'i cupam appan fum! T'atáin opim m'íntinn agur o'fáiltig mé mar comáppairn náimh éo tláit rin sup bos mé an éoríde ann.

"Dap fiaid! Tá a comhlaet opt sup chomhfaraidh marit tú," appra reirean de ghlór éorídeamh an traitsiúna agur as cup amach a Láimhe éigam. "Nil aon gnaoi agam ap fóirn a mbionn p'fíre an aileáir 'na tóirí tipe aecu agur ghnior mar Cífort le n-a scómpairn. Níor a ghnior daomh úráit oen aip ééadona agur nuair a b'fhl an ríapairneacé ééadona éamhce aip bun aca. . . Suíod inpin, a comáppair éoríde, mar níord leat mé óá páid. Dé amáin, fainic an jtól

nac b'fhlil aip aé trí copa: caithe an deas-tuill tul i n-áit an éasachamá inn."

" Déarphainn gur rathúisear san Samme i mpreo," appa mé fóm.

" An deas-tuill! Seoú uairte," appa Seofup." Sin aip fág mo máctaip agam agur meapam ná págad oisínneáct riur feapí ag mac máctaip aipam. Sa mbatáip fóm tugadóir an fear fiúntae rápta (al. an ríolós rápta) opim.

" Céit tuigí real ran aipim?"

" Sa tríomhaír pojinn de'n oifíanáip te linn na Poblachtá; agur 'na bláth rím ra ngárdá aip fear an phabaita. Bí mé i Semmáper agur Uataplú, éo maic 'r támháspainn go pháibh mé ag cliaobán agur ag crócaip aip nglóir."

Dhéanachnuig mé aip go hióngantae.

" Agur cé'n doir a bí tú le linn Semmáper?"

" May beinn i ndáil le éagsúd bláthána deas," appa reipean.

" Agur céimis rathúiseáct le t'íntinn éo hós rím?"

Ní bhionglórír map támhaír bí ann. Binn ag obair a támhanáin bhéasgán san cumhá agam go mbeadh tada eile a teaptáil ó'n bhíomh tajt cláih tápláire, áilleacán, agur spéice. Aé bí rean uncal agam i Uincenner a dtéríomh copí uair aip cuairt aige. Sean untoúip ó Phontenois: fear aip mo nór fóm aé fear clipte a múnfeadóir aip a ngnóta do maparsáil. Báistír dá mió-ádh, if coramail nac pháibh tul 'un cinn ag tuatai ra n-am rím le gair agur gual ra tomáint. M'uncal a pojinn reipbír a támhaír píonra de faoi an bhean eile (l'autre), céimis ré amach 'na leat-leisceantamh lom. Dá bheicteá é i n-éideádó rathúiseáct le eur San Laoire, eor éamain aip, féaros sléigeal agur cumhádeáct éamhápa!... Bí ag eamh aip támhaír na rean laoc i Ueffraller agur púdarí 'na ngruaig!"

Ní pháibh cuairt dá utuigáinn aip naé nuaéapádó ré púdarí liom 'fanfádó in m'íntinn. Aé lá amáin tajpla go pháibh ré óa níse amach 'r amach."

" A Sheapóim," appa reipean b'fhlil fior agat céarto tá aip riubal ag támhan na tíre?"

" Níl fior rím agam, a leisceantamh," appa mire.

" Ó 'voile," aip reipean, " tá aip t'ír i t'íteannáta."

" Ní go baileacá a tág mé, aé corrúiseádó mé aip éadoi eisint."

" B'féríodh," aip reipean ag cup lám aip mo gualann, " ná píomháinist tú aipam céarto é aip t'ír. Si gáe'r a b'fhlil tajt timéall optí, gáe'r aip gádúig tú aipam. An límitéarí reo feicear tú, na tighe, na eamh, na carlini óga reo a tul an trilige agur iad ag gáidhle—rím iad aip t'ír! An duligeast ghníor do éoraint agur do tajptáil, an t-áipán, dualgar do faotair, do bhuachaill déil, do speann agur do ghuaim a dualáid fuit map gíoll aip daomh, na neite i cleáctae leat ra raoígh—rím iad aip t'ír! An reomha deas a bhaca tú do máctaip ann fadó, an éamhne atá agat níse-ri, an éigé atá ór a eionn—rím iad aip t'ír. Si t'áinmí agur t'áinil i m'í gáe ait. Cumháis agur comháip tajt duit fóm, a m'í ó, do tóigtheacht aip do dualgar do gádúig agur do gádú, do meabair 'r t'í aitne: cup i sceann a céile iad agur ainn amáin opta—aip t'ír, reatdó bear agat ra n-amh rím!"

" Bí mé aip cup leir an mbioitógaí agur na veóra móra le mo fóile."

" Á! tágim" appa mire aip a' toirt, " Muimphean 'na móir-burón, giotá de'n traoígh a scéamáin Dia aip gcoir agur aip n-anam i sceann a céile ann."

" So dhéas, a Sheapóim," appa rean traighdiúir. Naé utuigéann tú map an scéadána cé'n éomaoin atá aici oíráinn?"

" D'fhil ice!" (Parbleu) adeirimh-re, " tá éinte éomaoin aici oíráinn map támuro; gádú atá i sceart."

(Leanfar tú).

an beirneacá.

AN EALAÓA LEISÍR

II.—SA NHÉREIS.

Bíor támhí aip an t-raoígh reo aipam, pojinn ná ó fóm, aicme daomh comh clipte, comh tuispionáé, comh ghearcáipeáé, comh áipto-intimneáct leir an scéim t'áitíg an Spéas mile blianaon pojinn aipriph Chóarta. Faoi an am rím do pojinn aip an uán iongantac rím—an t-illiatu na pháibh cup ríor aip Hélén agur aip Scíofaró an Tráoi. Óró é Nómép do pojinn é agur aip a fóm rin beirí tajt agur cail aip a fud an domhain go deo. Nuairi do bí an Sasanach clutamhí Pope ag tabhairt comháip do ná fili dubairt ré.

" Díoró táonta Nómép agair map deas-fomplai a cordce. Bísi tá leisgeamh ra tó agur ag pojinn aippháid oppa 'ran oróce."

San illiatu tá tajt aip támhaísa a leiscear aip támhaísa na laoc a b'fhlil gonta rathó. Ceann de na támhaísa ran Ardeleipior a pháibh cail comh móir rím aip sup pojinn aip Dia de aip báll. Do rámhingeast é agur Cuaille 'na láimh aige agur natairnime tá lábhád fóm tajt-timéall uppu. Ó fóm a leití pí Ardeleipior Dia an leisír agur riad an Cuaille agur an nátagh-nimh a comháip.

O amprí Nómép go dtí an pojinn aip pojinn R.A.C. O'far an ealaóa leisír go láidír 'ran n'héreis map faoi an am rím bí aip a leiscear aip támhaísa níolrcoileanna leisír dá róilíodh inti. Bí ceann aca aip oileán Cor agur if ann do pugádó Hippocratér ran mblianaon 460 R.A.C. Bí a láthair agur a pían-ataip pojinn i na nuaéapain agur i na nollathana ran tolpeoil agur ba uata o'fóglum ré fóm a céijo. Óró é Hippocratér an dochtúir ba mó cail dair mair aipam agur bí an cail rím tuillte aige. Map gíoll aip an obair do pojinn ré agur aip na leabhar do pojibh ré agur comh healáonta if pojibh ré iad gairmeadó 'ataip an leisír 'de.

Le na linn do map támhaísa aip támhaísa; Sócratér, an fealtair; Tueró-déir, an rtáipde; Sofocler agur Eupiridóir, na drámatóirí; Pherecias agur Praxitelér, na deabhdóirí; Poligiotur agur Zeuxis, na deacanóirí. Ní pháibh aipam le céile i naon tír amáin an oícheadó rím fear oícheáire, clutamhí. Dáibhád, i uataobh an amha rím, go pháibh "cup an éime daomh faoi bhláth ionlán." Bí Hippocratér comh móir agur comh maic le ceatáip aca 'na healaic fóm. Seoibh Hippocratér a láin leabhar aip leiscear agur aip gáe a báil leir. Na Tuaparaghála a tág ré aip galra agur aip a scéamáin níor fíod a rápú ó fóm. If truaígh liom nac b'fhlil ait agam annpeo cup ríor níor fíord agur níor cupinne a támhan aip támhaísa agur aip eadraí Hippocratér. Ní móir leabhar móir le n-a ceapt a tabhairt do aéit cupum leir píod cíp de'n móir a pojinn ré. B'fhlil fíallach aip gáe valta i leiscear i a tabhairt aip fear na scéamáin blianaon go dtí le gomhro. Ní aip maic leir an leiscear a pojinn aip támhaísa aip.

MÓIR IPPOCRATÉS.

Táir Apollo, an uairí, i d'oirí Eacúlap i d'oirí Higeia i d'oirí Panacea i d'oirí na téite i na bandéite uile mórtóisim go sconsbócaró mé, do péip mo éumair i mo b'fhlil. An móir i an congeall reo leanar —an mear céadána do b'fhlil agam aip an duine a m'um dom an céijo reo if tá agam aip mo turmhigtóisib fóm, mo éuro do pojinn leir i cabairt i congnamh do tabhairt do m'á bionn gádú leir; an áipto céadána do b'fhlil agam aip a cláinn if tá mbuád iad mo támhaísa aip comháip an fíor boict. Ná é a bí i t'íteannáta. Ní pháibh fior aige beirte ná deo cé aip rójt feola a bí ann. Tág ré ruar faoi támhaísa agur ré an focal amáin a dubairt ré—"tá fadh tá utuigéann an rionnaí deisceart faoi támhaísa aip!" Dúail fáitciosr é nuairi éuala ré an comhluadar aip b'fhlil déiúch if aip—"M'ánam gur fíor duit gur píora de rionnaí atá ann!"

Fuair an leisír i nac t'ítiúbháró mé an t-eólur rím t'áoine eile.

Leanfaró mé, do péip mo éumair i mo b'fhlil, an magálá a céaptar a b'fhlil aip maic le n-otar i rtaonfáid ó gáe a b'fhlil contaibhíteacá no dioghláid ór.

Ní tiubháró mé leisíar mapb'fhlil t'áoine m'á iarrtar opim fóm i ní éomairleócaró mé a leiscear i r'ra scáoi ceadána ní tiubháró mé fúid do m'naoi a éupfeadó uppu Slíneán do b'fhlil, aéit le naomáit i le fíor glame caifíodh mé mo raoígh a cleáctearó mé mo céijo.

Ní geappfaró mé daomh a b'fhlil an cloé fúid ag soilleamhaint oppa aéit fágfaró mé fúid ag na marúitíibh atá cleáctairge 'na leiscear.

Híb dé aip b'fhlil t'áine a ngsabhar mé ifteacá ann pháefad ann aip maic le n-otar i rtaonfáid ó gáe aibhíteacá i ó gáe truaileacá i fór ó milleadóban ná fear raoíphreac ná daomhphreac.

Comháid if comháim an móir reo gur b'fhlil so utuigáin óm mo raoígh do ceatamh do ronaraí i mo céijo do cleáctau go taipbeac faoi mear ag cail do gnat; aéit m'á éionntuigim i ní m'á b'fhlil an móir reo ná b'fhlil pí amháin. T.D.

SJÉAL

Bí fear ann, tajt. Cailleadó a b'fhlil agur pí ré at-uaip, map pojinn na céanta leir. Don m'ac amáin a bí aige leir an scéadó m'naoi, aéit deamhán gádú aip b'fhlil aíb'le ianachair.

Leac, le pojinn pláiní cumhilte aip—cáca ghearráil map támhaí—á b'fhlil pí tá tabhairt, tajtánóra, agur é ag iarrtaró b'fhlil na h-oirce uppu.

Leiscear na mb'fhlil a támhan, bí an buaileáillín bocht i n-omair na h-aimléire—i lárge a bí pí ré ag tul ó lá go lá—agur fáitciosr an domhain aip focal a páid le-ataip faoi aé amáin an pannín deas reo:

" Fáitciosr! nac b'fhlil
Mo leac líste,
Mo copa níste,
Gur mé 'mo éotaibh."

Bí map pojinn a céijo ré i scéill do'n aéit an fúid a bí aip riubal.

Fuair an t-ataip amach é, i nuaéapádó na tala, agur map pojinn céijo ríteáin fáitciosr aip a m'naoi céile uairí pojinn amach, ní lá go maidm é!

SIONNAC

An t-am úd i n-Éirinn a mb'fhlil na daomh bocht aip fáitciosr comh maic leir na boic móra tajpla go pháibh fear bocht ann a'váitneóid' aon rójt feola a leagáid pojinn. Fuair ré cupum leir píod cíp de'n móir a pojinn ré. B'fhlil fíallach aip gáe valta i leiscear i a tabhairt aip fear na scéamáin blianaon go dtí le gomhro. Ní aip maic leir an leiscear a pojinn aip támhaísa aip.

Táimis an oíche agur leagáid an m'naip b'fhlil ghearrta amach of comháip an fíor boict. Ná é a bí i t'íteannáta. Ní pháibh fior aige beirte ná deo cé aip rójt feola a bí ann. Tág ré ruar faoi támhaísa agur ré an focal amáin a dubairt ré—"tá fadh tá utuigéann an rionnaí deisceart faoi támhaísa aip!" Dúail fáitciosr é nuairi éuala ré an comhluadar aip b'fhlil déiúch if aip—"M'ánam gur fíor duit gur píora de rionnaí atá ann!"

Fuair an fear bocht a céijo punt agur ríseárla a cláinn.

MICÉAL O CONNLÁIN.

Fuair meamh leisíar aip "Seántráise" le Cloé Leabharáid aéil ní pláise agam oí an m'naip.

P.S.

OÍRÉCÉ NA SÁOITE MÓIRÉ

Ai oróche énn an dá lá óeas,
Béar cumhne ginn go héas;
Ib milté óeas
1 mbalé, muiri ip tis;
Oróche sáoite móiré,
Oróche rtoimme ip d'óig i,
Óeán coillte, crainnte 'rtoimmeaú,
Agur obair do na raoir.

Oírécé uailleac régnéacád
Fuaimeac rtoimmeaúl sáeteacá—
Ir duine dali naé léisfead
Cumáct an dho-Rioghs tuar;
An domhan uilis ag séimneacá,
Súr an muij le geait ag séimneacá,
Aimhriúche d'ail ip éanlaic,
Faoi eagla 'súr uatbár.

An talam ap críte le buairnead,
Peacairg ag régnéad' ip ag uaillead
Ai fead' na mbeagán uaire
Do tionrgail Dia a ghnáir,
Tug oifidh uaird' don sáoite,
Séideadó láróip léis,
Carras ip áill do péabair,
Agur tigte 'tabairt anuar.

Ní táirge duibairt na bhuachaill
Ná tuiginn ap ball aniar i
Fulteac cubaomháip fiochtáin,
Ag bhuiread i n-aigair na trásha;
An muij fearsac t'héiteacá
Ag ciapáil leir na néalta,
Táir éir na milté céadta
Ina duibeachán do b'at'
Bárdóip ap fad an raoig,
Maij bárdóip fad' o'n tilinn,
Éanlaic, beictóig ip daomhne
Ac haoi fhiot fios;
Meireacá súr éeap an dho-Ri
Tóiginn in gacé tráis ói,
Naé uthearnóe' go b'at' ói,
Ac go scraitfead' fanaet' fios.

Ir duine d'ail gacé t'éagair
Nó amadán, dá nraéanann,
Naé scorróeacá an oróche riu
A époide iptig 'na cliaob.
Nó naé rmaoineacád ap an lá úd
Ina gceannfa ap fad an nádúin,
Cíteagla ap gacé nádúin,
Súr an b'reiteamhacá ag tráll.

Caille an gman a roille,
An gsealac fulteac miltéacá,
An rpéim ag cartheamh pealta
Ina milté céadta 'nuar;
Coillte crionnta néabha
Carrasgheacá ag pléarsat,
Na h'éig ap fad an éagad
Súr an muij ag tráomh ruar.

Síu é lá an mheala
Mallaet, ornaisil ip b'eiceadó,
Ó fuaig na lámh cle
Ap amarc na b'fíréan
Ir go mb'feapp leor fanaet' éoróche
Milté b'liaodam te faoigalta,
Na teact ap air faoi d'fhean
Ina scolannaaca fém.

Síu é lá na rpórtá
Ceoltáip aonáinn glóimháip,
Fáilte na milté pósá
Ó anam na b'fíréan
Dá scolannaaca ceannra
D'iomáin iad go mánla,
Súr d'áitouig iad maij clann Dó
Na milté ruar ón ngreim.

Cumhniúr, a b'aoine,
So dtiocfa lá na críte,
So mb'eo deirfeadó leir an raoig reo
San fios gaoed an rpár,
Do n'éig maij duibairt na huigdair
Tiocfa uair naé ríleas,
Maij sádairde' riubal na horóche
An ghuagaec gáinna an bár.

Slacaró-re mo chomhailte
Anoir i neart 'r i n-óige,
Búr gcuinnfar beit i scóir agair

'Súr atáis 'vénanam i n-am,
Óip tiocfa an lá b'ear b'mónaé,
Noc mb'eo air ap búr nglór-pa,
Dá leasáu rib le deora
Na rúile in búr gceann.

Séideadó-re ap Móiré,
Impise ap Ríg na ngrápa,
Sír do tabairt plán raoir
Ó ghearr-bhuro na fuaig
Diabharóe leomháip cráoracá
A cláoróe leir an mnaos riu
Súr le n-a leanb lóra
Do fios ap ifneann buair.

Má tóiginn ríre páirt lib,
Ir treire lib én lá riu;
Duibairt rib búr námaro,
Ir d'óig, rílum fém;
Maij ní tiocfa ip níos támig
Cára fíam níor feappi Óaoibh
Ná dampsoig na ngrápa,
Na n-aingeal ip na naomh.

An tráit minneadó an dán ro,
Seo é tisop i hainn Óaoibh
Comh maic agur do b'fíréoin
Le ciatl do éamh i b'fhuamh,
Óip tiocfa fóir an amhrí
Nac mb'eo fíor cé duibairt an éamh reo
Nó cé an tis nó teampall
Ina sciotuigéann ré i ruan.

Mile ip hoict te céada,
Naoi op ciomh tráis óeasa (1839)
Suim ip d'áta 'n téarmáin
Den reipead lá den mí,
Ó nascáid Cíofort ó Móiré
1 mb'etelem 'ran rtábla
Súr éipis an sáot i n-áitoe
Ag leat-uair d'éir an naomh.

An Cíofot.

Sin tuar píora a éamh T. C. H. Mac
Seapais, Baile Óta 'n Riois tréacá. Feap
de na b'fíréas ap Eirig a éamh é. Ó feap
de muintir Cíofort, máigírtip rgoile, a
ruair an T. C. Mac Seapais é. Ir óna stam
fém, feap atá beo fóir a fuair reipean é. Ói
ré i gcló éeana ran d'fíréoip.—Feap an
Stuc.

Sé na Sean-mhíná

Sean-dean a b'í ann. Sóideadó sé uairte
a b'í aice te haigáu na féile Máiréan.
Tráthnáil go leor cé fachar ri aé tréacé
imp an teac in a pairb an se d'áite. Cuireadh
fáilte rompi. Fuair ri rtóilín agur
fúid ri fios. O'éig bean-an-tigé
agur tug ri multeán (mumneál)
agur cloigeann a' ghe d'ón tréan-
leán. "Apu, cíofomh a b'ean b'oc," deip
feap an tigé, "Súr Sóideadó do ghe."
"M'ánam Súr Sóideadó go baileac, a
máinín," deipí ri. "Máiré," deipí ré,
"So mba reacáit ip so mba hoict mile
meara b'ear ri blátháin ó anocet, an té atá
a' piocád cloiginn do ghe, a b'ean b'oc."
"Amén, a Cíofortha," deipí ri. Ní pairb
fíor aici go mba téice hém an ghe ó tigé.
"Dionn éinte fórt a' lungé ap an lagair
agur an lagair a' lungé ap an talam."

Micéal ó Connell.

a énuairais.

Séad.

Bí rean-bean i na comhuróe i dtuap
mic Eirig tráit, agur 'ré an t-ainm o
b'í ag muintir na haité uippí "Máiré no
Rann" mar b'isidh ri i scóimhuróe ag gabáil
anpháin eicín agur i ag obair. Támig rean-
feap éun a' tigé-re lá agur do éamh ré an
éigre reo uippí:

"Oaile, a Máiré," atáibairt ré, "an
fíréoin leat imprean dom fios ap b'ic naé
fíréoin te Dia a vénanam?" Do rmaoinis
Máiré ap fead' tamall agur reo maij a
duibairt ri:

"Comh éinte ip tuigtar oimh Máiré na
Rann,
Ní fíréoin te Dia d'á énoc a vénanam
San Steann."

1 dtuap mic Eirig a fuair mé an rgéal
reo.

TOMÁS Ó FIONNADAM.

cuallaet cuilm cilie
más nuadat

Tá ap fágair anoir
IRISLEABHAR muise nuadat
(Impleabair na Cuallaet).

An Tráthnáleacáit ran n'Saeóilis uá
raothair i Maigh Nuadat—an T. C. Pádraig
de Óruáin ag vénanam eolair do rpeisbhónáip
Saeóilis ag ríse na h-áit-Tráthnáleacáit
—iarrácht na mac-léiginn d'á mear ag doth
de Blácam.

Do roláthuis fóir, i scóir an éamh-amaé
reо—an T. C. P. de Óruáin an t-áitair Pól
Tráthnáleac agur an T. C. Seapais ó
Nualláin. Tá enuairéit maic vántha cípeá
i n-eagair ag na mac-léiginn ap na Láim-
peisbhónáip atá i leabharlann móip na Coláipte
agur airtí 7 filídeacáit capta riu ann.

Ceanntuis anoir é, tá aonáineas do'n
léigdeoirí ann 7 a nódáin do rcoláipte na
teangean.

Tá le fágair, fíreir, ón gCuallaet—Rí
Dionoirí (2/-) ráp-airtair leir an T. C. P.
de Óruáin ap an Tráthnáleacáit Sófóileáor,
a b'fhl éamh fíor ap a léigair ag na mac-léiginn
ran Impleabair.

TOMÁR MAC DONNCAÓDA

A CLANN MAC

SÍLEAS FOIRGEANTACTA,
ÁDMHÁ SAEDEALAC 7 COISFHÓC.

SÍLÍNEARACT 7 VÉANAM TROSSÁIN
ROTATÓIRÍ 7 LUÍT VÉANTA CARTACA

MINTRÉAD 7 TROSSÁIN TIGÉ.

LARNAC FOIRGEANTACTA.

UÍSÍS 7 INNEALLACA DE CUNTE
CINEAL.

CARRAID GREDÍO 7 CRÍAD-TEMEADÓ
FIAR EILECTREACAS 7 NEIMH-
SREANGAIDÉACTA.

SCÓRTA TÁITLIAIGHRAIS 7 SUAIL
SIOLTA ALLMIUIRÍDE.

LUÍT VÉANTA CEIMHS-LEASAISTE
AON-LUÍT SIOLTA VIÚAIN (GUANO)
PERÚ I GCONNACHTA.

MUILLTE PLUR.

LUÍT SIOLTA 7 REACTA BEATA, 7
COMCEANNARÍDE SINICRA

WILLIAM P. Ó H-UIGÍN

SRÁID LIAIM, SAILLIM, 7
BAILE ÓTA NA RIOS.

UÍLTÓIR UGDARASAC GLUAISTEÁIN
MIC SIOLLA AN ÓTA.

VEASUÍSTEAR GAC SÓRT GLUAISTEÁIN
—NA MIREANNA A BÁINEAS LE
AIBLÉIS AGUS EILE.

TRUCAIL AR LEIT I SCÓTHAIR
GLUAISTEÁIN A BRISTEAR Ó BAILE TR.

SEADINN NO GAETRA MIC MI-
RIALTA. (An Seabac do Sgnoib) 1/3
MÁS EALTA ÉADAIR. (Caitlin Mic
Sábháin) 90.

MÍAN A CROÍDE. (Pádraig Ó
Conaill) 2/6

AN TOBAR NAOMHA: DRÁMA DO
PÁRTA. (Seapais Ni Dáinláins) ... 90.

TRÁIM INBEIR. (Mícheál Ó Muireáil II-
RÍSEACHT DÉ. (Mícheál Ó Muireáil ... 1/-.

MÁIRE NI RAGALLAIS.
Doltóir Leabhar.

87. SP. UÍL. NA D'UÍREBÍSE.

AT CLÍAT.

COLÁISTE NA MOLSGOILE, SAILLIM.
(Coláiste na Molsgoile Náisiúnta na hÉireann).

1. Tá círpasí iomlana le fágán i gColáiste na Molsgoile, Saillim, i nGaeilge. Dáimí leiginn dá mbaineann le lórgóil Náisiúnta na hÉireann.
2. Tugtar léigseáctai (círpasí iomlana) i nGaeilge ar na h-áitíodh leiginn reo leanar: Ríomhaireacht, Seanáir, Tráchtáil, Seilleagán, Tipéalairdeacht, etc.
3. Táinigean Coláiste na Molsgoile, Saillim, Sgoláireachtai i píu £2,500 saé bliadain.
4. Cuirtear £1,000 i n-áitíodh saé bliadain le h-áitíodh Sgoláireachtai oo círpasí Gaeilge ar an nGaelteacht.
5. Tá saé eaoi agur doir ag maca-leiginn i gColáiste na Molsgoile, Saillim, labairt na Gaeilge do cleachtú taobh irtis den gColáiste agur taobh amuise.

Saé uisgeap agur eoirí on

meabhráin.

Leabhra a Sgriobh
TOMAS O MAILLE

AN GHAOTH ANIAR (3s.)
MAC DATHO (1s.)

Innsean nua ar an sean sgéal.

URLABHRAIDHEACHT

Agus

Gráiméar na Gaedhilge.

Cuid a I. (Fá éadach, 7s. 6d.), tracht ar Urlabhraidheacht (foghraigheacht) i gcoitcheann, agus ar chanamhna na Gaedhilge.

AN GIOLLA DUBH.
Mícheál O Máille. (2s.)

Iad uilig le fághail ó

Cómhlucht Oideachais na hEireann
89, SRAID AN TALBOIDIGH,
BAILE ATHA CLIATH.

CUMANN URRUÓDAIS CATRAC
BAILE ÁTA CLÍAT.

SRÁID UACTARAC UI CONAILL,
1 mbaile áta clíat.

Cóithí daingean le Caireal na Rioise.
Cóithí Saoréalaic le Teachtaid na Dfham
Cóithí teann le aon rleibh imp an gCírle
Cumann Urruódair Catrac de' Clíat.
Connisgnuir i nÉirinn an t-ainmneadh,
Dhíobh ag Seán buriðe marí a Údar,
agur beirí an t-ád oíráinn fearta,
ádh ciatl a Údar agamh aghaon.

AN DÉAN FAILLISE SA SCÚIS

O FORMÁIN & A COM
CLÓDÓIRÍ & LUÉT DÍOLTA
PÁIPÉIR AGUR LEABHRA.

SRÁID NA SIOPAÍ, SAILLIM.

Duine aí vit a vteartuigheann "An Stoc" uairí no aí mait leir fuasgra a cupair, rsimíobáil ré ag an Siúlóirí
LIAM O DUACALLA,
Coláiste na Molsgoile,
Saillim.

Mairí le saé ábhair rsimíobáil a certheas
ra bpáinéar cuirtear rséala ag
TOMÁS O MAILLE,
Coláiste na Molsgoile,
1 nSaillim.

"Inver Lodge" naice Roimhe nó ap "Cruimslinn Lodge" i gCoir-Fairys agur na h-áiteáca eile marí iad. O'fearfarde an tír a déanamh rathóirí toirtamail comh maist. Marí ceirt ap an méidí rin bheacnuistear ap an talamh atá i reilbh luét an nGaeilge. FÉAUTAR DROC-SAOSEL na Gaeilteacht do leigseas. Tá beagán a déanamh éeana. Dé déantair an obair go ceart, go cíoscáin air agur déantaí so luat i. Cuirtear eun na h-oiríde go dícheácte agur i nuaípíubh, marí minneadó le rseimí na Sionainne cuij i gceart & le rseimeanna naé bhuil comh h-ionmoltá.

AN T-1ARN-BÓTAR.

Tá ré 'na rséala go bfuiltear leir an laph-bóthair tóibaltá anois do bhréad agur ceann ringil do cup 'na áit! Dén Luic Siúlóirí na n-laph-bóthair go utiocha ré leobála an treibhír a feabharú comh móri rin ip go mbéirí riat i nuion 50% earrí i díri tráchtála ionchéar le coir an méidí iománuistear faoi láthair. Már fios reo, tuige nári neamhán an t-áitíu rin ap bóthair eile ip mó a bhuil call leir an áitíu? Ni cheirtear caint luét rtiúlta na h-laph-bóthair. Láthair ann a viseap suph duibh le viseam áitíro ra tír a pháid ceannar ip comháit le fada an lá acab, Saillim & Connacáta i gcoitcheann a bheit a tigseáct ún torair, agur ag iarráid a gceart a baint amach ra roisgal agur i gcuírras an Náisiúin, agur suph 'in an t-úisgeap atá leir an iarráid. Péarbit rit rseal é, tá luét gnóta an laphair an-mí-fápta le camgaean nua luét ceannair na n-laph-bóthair. Tá roipriústte acab fóto a fearaí go láthair i n-áitíu an faltanair. Ba éoir do muimintíp na h-Éireann uile cabhrú leob marí tár ag Dia naé ceirt páipáirteac i ná ceirt cíngé ac ceirt a baintear le leas agur rocamblaet an náisiúin uile.

AN TAIBHDEARC.

Tá Taibhdearc na Saillimé cuirtear ap bun agur cupraí ap bun go maist. Ni iongantair ann ac an méidí oibre a minneadó leir an Taibhdearc céadta taobh irtis don pháid beag a chuar tapt ó taimictear le céile an céad uair 'na taobh. Bí ap an gcoirte beag a bí i mbun na h-oiríde "pléibte a leagan & fáipéis a tócailt" faoi go pháid riad i nuion a pháid ap intinn acab do cup 'na ghnóin. Rinne an coirde rin a gceón 7 minne riad go maist é.

Ádh ip beag 'na Óláirí rin, o'fearfarde an coirde a déanamh meiríeadh epiordéamhlaet, tóibhreac i congáim na gcláirais ná na n-áitíodhí a dtugt riad cuirtear óróibh tigseáct i gceabair oírté! Cuirtear na cláirais rin go tográ. Bí riad tóibhriú ó torair. Ba é páp-leigníucán "Diarmuid & Gráinne" le cíng oróceannnta torair a gceart oibre rin. Táimictear ap 'cuile ceárt' don tír a bheacnuí ap an díamá. Cuadóir uile abairt go ní-fápta. Tá an roisgal fórlaet burdeac ón a gcoirde de Coirde an Taibhdearc, de na cláirais tóibhreacta clípte a leipis an díamá & fóir de luét a munte. Ócáid rtaipeamhail a bí ann nuair a h-orslaí Taibhdearc na Saillimé. Már le Dia, béró baint móri ag an Taibhdearc rin le rtaip aitcheobháine na Gaeilge fearta.

NA CURSAÍ.

Tugamh rsíúlta timéall Saeltácta na Saillimé an lá éeana. Caiseamh real rna h-áiteáca a pháid Cúrras Samhainiú intu. Ni fuaireamh 'n-aon áit ac an deas-rseal & an deas-tuaipis. Rinne na muineodhí obair mait taibhreac le linn na gcuírras. Deirtear suph feairí i bhfeidh an obair a minne riad i mbliana ná marí minne riad nuaí éeana. Ni h-aon iongantair é rin ap nuaí. Mairí leir na daomh óga a támh ap círras ann támh riad go móri leir an muineodhí a pháid riad a cup futha leob. Bí riad láthair romneanta, gaeil-gaeiseach, agur ip fada le munntíp na Saeltácta go otise riad apír. Go dtigse riad apír gurdeamhur riad Dé ip réan oírté uile, roip muineodhí & rsoláiri.

MADAÓ CAIRLEÁN DÚN BAILE

Níl aon lá piám náir éuala mé trácht agus eis ríor ap tilpeacht, ap úrcheacht agus ap ceannálacha an Deagmadaó dá máirtí. Náicé minic a éuala mé na rean iontachais a' eis ríor ap Uírián agus ap Sgeolán agus náicé minic gurb i Uírián a círeacht deipeadh leip an geat agus a bheirthéad an bhuaird téi nuair a bfuil an tul ap Fiann agus ap an bhéinn.

Dá tgéalt madaó Eacáthuma i bhfuilim filícheata agus an éaoi ap éorain ré corr a mártí ap macaire an ní-ádú uo ap na matraí eile go dtí ra deipeadh guri marbhuis raiginní deasp. Is ceas duine náir éuala faoi'n madaó a pháibíl an caipín i mbóthar na Tháigha nuair a bí an duine rin i mbaoisal a báróde. Is amhráin a bí bhrón óltá ag an Scáiptín agus b'áil leip tubhlán na dtom a tábairt, ací ap mait a éuaird re ap náicé pairb a póist reminte. Meiriceán an madaó a éuaird amach ra tráthamh aige beató.

Dá mhead i an éontabairt ní feácnócaró an madaó i má meapann ré gurb 'é toil a mártí. Ní fearaí dóm aon annróde bfuil an tuctéar comh láirí ann ná an tilpeacht comh buan ip tá ra madaó agus bí na tréite píamphártó comh láirí ra madaó a mbameann an tgéalt reo a leanún leip agus a bí i n-aon dá mianaé díb támuis romne ná na tíair, ací ní beag rin. Seo marí tágla:

Fadó piám ra rean traoisal, rul má bí aon éamint ná rmaoineadh dá laigaoi ap iarn-bhóto, nochtáin, gluairteáin ná eitealláin, ací a pairb ra tairngíin, agus go scartfírde iomláin na tuairp a bfuil le déanam a déanam de phíubal corp, do túit buio neamh-éocíneantá amach i scáiptín Dún Baile. Bí feair na cónmaráid pan mdauntach reo de na Deagmadaó—Dómhnall a' Deagmadaó a bí marí ainn agus marí plommeadh aip—agus tágla dó madaó caopach a bheit aige. Madaó tilír ceannálach eanártá bí ann valta gáe madaó eile dá mianaé agus dá saoltáin piám romne. Tuit amach guri marbhuisgeadh caopach ap cónmarrá agus déanam blar náir cuimheadh ríopta den milleán ap madaó an Deagmadaó agus ip coramhail go pairb ré páipíteach ra marbhú ací ap níosíb níosíb é an éeatón madaó aíriamh, ná an éeatón duine dá n-abhrainn é, ap éamh níosíb-cónmluadair ap bóthair na hainmleapa é. Dé ap teactíteach an mairtin ámhusc reo dó do fin ré treapna an teallaih agus tág an Deagmadaó a bí ag ite a béisíde ag an mbóthar ra scírteanaí—tág ré faoi déapá go pairb re ríabánta, ríabóibh agus go pairb juan na folá ap a bholád. Cait ré rúnne den biaó bí ré 'éatamh éamh, ací ní déapna ré ací a fíón a leagan aip.

"Dap fiadó, a coileám," ap reipean, "ac a mbíb an béisíde reo caitte agam-ra go mbeirí deipeadh le do phíubal oróche-ra dá mhead ceana dá bfuil agam opt."

Ní pairb an béisíde baileach chiochainis aige ná gur éisíg an madaó so níshín, fin corp deipró ríap uairó; annún do fin an corp eile, o'fhorail a béal, minne méanfach i mocht ip go pairb euan i lár a teangan a cuimheachtaí-níme i scumhne do duine, agus leip rin d'éalúis glaim beag uairó; phíubal go mairi-cóiré an dorpar amach agus társ ná tuairpíos níosíb fíotí ap uairó rin amach ací oípead ip dá phíugheadh an talamh é. Ní pairb ann ací go pairb an madaó imchéisté amach nuair eis buileadh íteach, ací feoir na caopach. San oípead ip beannu ná eile ací i n-áro a éinn ap reipean:

"Cá bfuil do madaó a Dómhnall Uí Deagmadaó" agus é 'léinnis i na chiochain le teamh feirge.

"Maire, marí caoc atá tú, ba éisíb go scarpardh re dorpar leat é marí anois díreach a buail ré amach ací e'en gnocha tá agas de nó e'en fáid bfuil tú ra tóisí aip?" appan feoir eile san tada a leigean aip?

"Dornar móí ip tubairte ríoráidh opt," appa feoir na caopach! "Is mait atá ríor agus e'en fáid tá agam leip ací cuimhe mire

clear an madaó ap an ngoile agas mā tá tilgeadh ná cám ra tír reo."

Níor éairítear an tilgeadh leip an Deagmadaó don lá piám agus ap an ádóbar rin ceap ré marí ceapadh feair ciollmair ap bít dá leitidh-go mb'feappi roscu dá tonaíct 'na tilgeadh dá feabhar. Sochruiseadh agus biondadh buiréadach beannaíctac dá cénile, beirt, dá éir.

Valta gáe ní ap an raoisal reo níosíb fada so níosíb deapnuvo de mairbhadh na caopach agus de madaó an Deagmadaó.

I gceann cúpla bliain na tíairi rin, támuis níosíb eicint treapna ap an Deagmadaó i mocht ip go mb'éigin dó uil ap tuairp fada ap an tág ap bcaidh ámhusc. Ní pairb gléar ionmhuí ná eile aige ací an dá corp éamhád láirí a bhrón Dia aip. Bfuil ror-tigé, ní tigé rtáirte, marí tuigtaí ortha, ríaptá ap fada na tigé an uairiin rin—euro aca 'n-áití acaíb iarruscaíta go leor agus ip minic náicé é an déag-mártam a bí ortha riúd. Iomána ríopta díobháearach ámhusanna 'dó n-áití ip corí teallaih oróche ámhuscán a éamh ríopta fór fém. Is coramhail náicé pairb an tilgeadh comh dian an trád uo ip atá ré ap an raoisal reo agus guri ní-mimic a v'éigis le luét foighil agus bheit anáinnaíodh imcheacht raois.

Bfuil béisíde bró ip leabaird le fáisail ag luét bóthair ip bhealaigh ací a scion a fóir aip, ap níosíb.

Toisíb an Deagmadaó ap a maois i níosíb a bheicfearta a ite agus gream líomh ná cumhíte 'rún coifice a éamh éamh na poca agus buail bóthair. Siúlán ré leip agus ip beag failiúche minne ré ná go pairb contrácht na hordóe ann agus tág éir tuairp a éamh dó ná éamh de éamháid, díobhád leip go pairb teactíteach i bhfuilgeach cúpla mile dó. Ní bheag náir éairítear an nuartheacht rin leip, céimh'e ríopta a bí ra teac, aipae, bí an tág agus an tuípre aip i gceann a céile agus níosíb beag euro aca ací ip iontachair an áit a mbionn ceann aca go mbionn an ceann eile. Ací éeana, b'fóirí an leabaird a cóníúr i níosíb an aipóir aip baint amach an teac rtáirte dó.

Deannúis ré íteach agus sealladh dó an juo a d'íarrí ré agus tág éir a láma agus a éora d'ionnlaeach agus gream bfuil a éamháid, agus ní magaod a lád guriúd é bí na éall, fúid ré corí na teimeadh. Gúr torpíos cannta ip cónmáir idir é fém agus an éamháid ceann a bí ra láthair.

Ní madaó caopach na lúise ap an teallach agus ní fáca tú piám ací an mórtar a bí ré a déanamh leip an Deagmadaó—ag eamháid a phuball, a pairb aip de . . . a nochtú a fiacail agus gáe caopach dá baint aige ap fém le teann ceana a mearrfa ací ní pairb reipean a cup aon truim ann.

I níosíb tamall d'iompuis an éamint ap matraí—ap a ngliocar agus a níosíb-tilpeacht ill., agus hinneadh don Deagmadaó guriúd amhráin a buail an madaó rin íteach éuca dá bhuil comhrom an lae rin gan cuimheadh gan ríoptar agus guri fán ré buil ríopta aíriamh ó fion. Ap a' bpointe rin, támuis cumhíne an madaó a d'íarrí uairó fém éuca agus an Deagmadaó agus buileadh íteach i níosíb ann ap an tuípre gurb'ín é an t-am ceannann éamháid aip ríopta a madaó fém leigean agus i níosíb an madaó a bí pínta ap an teallach ag aír aíriamh d'íarrí ní ba ghráinne, factar do so mba é a madaó a bí aige ann, agus go mb'amhráin a d'íarrí ré é agus go mb'ín é an fáid a pairb an munaitearóidh aige leip, ací níosíb leis ré tada aip.

Nuair a támuis am coralta d'íarrí an madaó agus éamháid ré go dtí dorpar an treomha a bí ap éul na círteanaise; éairí a phuball dó ná tág éamháid agus d'íarrí análl ap a fiacail-mártí marí ré bí ann. Bí faon-forclád ap dorpar an treomha agus ríopta leip an madaó. Bí amarc ag an Deagmadaó ap béal dorpar an treomha juro náicé pairb ag an scuir eile den éamháid, aipae, bí ré na fúidí aip a éamháid amarc. D'íarrí ré an madaó a cuairtachán tág agus níosíb fada go bfacá ré é a' teactí aip air go dtí an dorpar. Seap ré annún caol díreach aip agam aír an Deagmadaó ací náicé pairb aon amarc ag an scuir eile den

cónmluadair aip. Uíuatháraí an feic é agus da mait a éuaird an Deagmadaó vocht náir tuit ré den éamháid marí céart a díreach ré i mbéal an madaó ací láim duine maríb. Má bí amhréar ag an Deagmadaó ionfhe reo ap éneartacht an tigé aip eamháid an éamh é am intre de anoir óir, bí an cputú aige de bairr clear an madaó i mocht ip go pairb ré a' bpríte éamh agus dá ceapadh náir bhearradh juto a tágáil díobh ná go scartfírde ré a anam a imirt le luét ceannair an tigé mí-ádáinil reo.

Bí caitlin ós ap lóiptin ra teac an oróche ceadna agus v'éigis cairdeamh idir i fém agus an Deagmadaó agus mr an scómhád d'íarrí ri dó go pairb fum aírgid aici agus gurb é an áit a pairb ré i bpolád aici 'na euro ghuairge. Bí innróde a teactí ap an Deagmadaó fúidí marí bí oíoch-ámhíear aige ap muintírt an tigé agus fáitcior aip go dtiúbháirfeadair oíoch-éorí dh.

Síap ra reomha a bí ap éul na teimeadh a díobhád leip an Deagmadaó a dó uil i gcomhri na hordóe agus i n-áitíde an rtáirte a hortuigseadh don caitlin ós.

"D'feappi duit a teact liompa" appan Deagmadaó de éogair ap fáitcior go scloifíre é. "Ní call duit aon ríopta a bheit agas ríomham." Dé ní éirítear ri le na leitid.

"Ap do leap atá mé," ap reipean, ací ní pairb aon mait dó ann.

Cúardh reipean ran reomha a hortuigseadh dó agus d'íarrí an caitlin ós ruar an rtáirte. Níor leip an madaó b'fáillise é, ríopta leip ap pháil a fíean mártí. Ní tigé ríopta é 'ná léim ré ruar ap bocht a bí le balla guri fóircean comh bí ra mballa agus céart a béal iarrí ann ací dá piopolt agus iad loetúigé. "Ní beag rin," ap ran Deagmadaó faoi na fiacail," agus ní móir dómha comh éamháid a éamh opim fém marí mian liom mo éeann a bheit aip an áit roe. Bí an madaó i scómhárd a' fáispe an dorpar agus é marí a béal ré fáoi innróde. Círte an Deagmadaó a cárnaid a pairb teorpean ra reomha i naígaird aon dorpar ríopta. Nuair a bí rin déanta aige fuair ré fá réip na piortail agus leas ré iad n-áit a béal comháradh dá mbeadh a' teact aip. Ní baoghalach guri fáispe a corolta a éamháid.

(Leanfar dó).

TOMÁS Ó MANNÁCHÁIN
(Baile 'n Muilinn).

IMPRÍDE NA MÁRTAÍ

Seo impríde na mártar ap a mac náe níosíb a comháiple:

"So mba bean bheag i do bhean;
So mba ba bána do éamh bá;
So mba teac ap árto do teac
Ir go pairb aíghaird na scóra fuara íteach."

Bí ríopta aici go mait go níosíb aír fúidí díobh dó marí gheall aip na fúidí fántarach, agus le bairr aip an ríopta gur dó go mbéadh daomh gan mait a' farannnt éamh a' cupí níosíb aír ná ann dó. "A comháiple fém dó mac Anna agus ní bhuair ré aipam níosíb meara."

DEOC ÁN DORÁIS.

Feoir a bí i ngírád le caitlin, uair, agus d'íarrí an doráis ná go raotruigseadh ré ríopta aírgid agus nuair a tioceád ré aip air go dtíórfáidair. Dé ríopta a teactí agus a imcheacht dó pór an caitlin. Nuair d'íarrí an feoir éuala ré an ríopta, ací ní círteanach ré go níosíb aon doráis an caitlin feall marí rin aip. Támuis ré éamh a dorpar. Bí bainfeir ap riubal iarrí. Támuis an bhean ós anonn éamh le deocé agus duibhaint an feoir téit.—

"Deoc maha bfuil,
Má tá, ná tabair."
"Tá," deip rí, "agus ní éamháid
Ir maríb go bfuil bhearrfainn."
Tírgeadar aír éamh go mait annún agus d'íarrí leip.

MICÉAL Ó CONNLÁIN.
a énuairíais.

AN LUÍB—A SLÍSE ÓÉADÁ

Ir fíordú tágannam a déanam le fior a fágail cé meád uisce a rasaileapá tóis aon billeoig anáin de gnár i tuairim mait a beit agam cé meád a cónaingear tóis éinn mór billeoig aon billeoig.

CUMINTAS AR AN UICHLÉAS seo.

(Stíobhrúisear).

NÓMINÍ SREIME 3½ ap airde 5,600 oileáis ceathramhaig iarna billeoig: pionta ra ló.

ACRA SABÁISTE : 2 milliún litri ra páirte.

Nuairi iméigear an t-uisce nō éapáit ap na billeoig cup i scáir lé tear mór, tuiteann ríad faon (.i. rlabhann ríad) agur ní tig leó a n-obair a déanam.

Caitír an lúp a beit i ndon gream a coinneál irtis ap a bádán den uisce, agur bacatá a éris leip má bionn ré ag imteacht ar no éréan.

Ir fíordú ra gceatai áit na mion-phuill a bunaíodh.

(1) Agur san iad a beit orgaithe ac nuairi tá teannar ra mbilleoig, agur neart uisce dá coinneál leip ón talam.

Cornuigeann an lúp é fém ap bealaig eile com mait.

(2) Bionn cpoiceann tanáir céimeasach taobh amuig ap fúrmóri na mbilleoig iarna tigítear reo, naé leigír an t-uisce amach, agur níl aon bealaic amach aige annrín ac tóis na mion-phuill, naé n-orsglóirí ac nuairi tá call leip.

(3) Bionn billeoig curto de na lúppai a mbionn uisce sanma ma vtiméall clúimítear fhe éile lé mbealaic beaga mine, lé na scoraint ón tigímat, agur feirín bionn na mionphuill fior i gclaireanna beaga cup i scáir ap an bfeáir, agur an bfeaoch. Bionn billeoig marí reo i ndon filleadh irtseach opta fém agur rógt millear tigítear aon a déanam vóis fém.

(4) Lagdúiseann an billeoig ap fad mar a mbí neart uisce a' teacht éins an lúp, agur ní tigífaró bairí mait aír vóimearbád. Tá lúppai ann a éall a gceart billeoig ap fad, agur naé b'fuir le feiceáil anoir ac a man: Somplais an bpruglaic, an cabhar, an colgáil (Butcher's Broom). Tá uisce mactanach.

(1) Leip an lúp a coinneál teann.

(2) Lé an coinneál fuaireas.

(3) Lé go dtí an coinneál fuaireas na neite palandoir aír an talam go dtí na billeoig 'ra ríut atá go ríomhise a' cónaingear tóis an lúp.

Ní fárraó agur ní méadóir aon curto deir lúp san teannar. Méadúiseann gac mille ceallán ap fém, nuairi a ríntear apur nuairi a cónaingear teann é le liocáipte an trúis atá irtis ann. Ball ap bít atá dos san aon taca ann fém ap nór na billeoig, ir é an teannar reo atá inr na ceallán a cónaingear teann an ball go léir, agur ní nuairi a ríntear an liocáipte vóimearbád uisce a rlabhar an billeoig faon. Mar a gceáidna moján atá an ríseal ag gac ball eile den lúp, go mór-mór inr na lúppai naé mbionn ac ní beagán aomáid ionnta.

Ní oibríocád an lúp san é coinneál fuaireas, agur déanam an ríut (rheam) uisce é reo. Nuairi atá gluairgeacht an uisce faoi ríamh ag an lúp ní tig leip an lúp a fuaireas nō éapáit ag imteacht inaill vó ap na billeoig.

Ní beád a éairí atábair beata go hiomlán ag an dír vóimearbád na neite palandoir. Oileathaint.

Tá an lúp glas i ndon a curto beata fém a déanam. Sin é an fáid a b'fuir le neamh ríleabhair tig déine nō beirtídeac, agur tamurone faoi éomaom aige de b'fuir gurb é a gníor ap mbeata déine feirín.

Ir inr na billeoig ir mó gnítear an obair reo. Tá dat-cóppam le fágail inr gac lúb agur ap ionrú cineál acu atá ann.

Ir ionnta a bior na datanna atá le feiceáil inr na bláthanna agur inr gac ball vóimheascht eile.

Ac ir iad na dat-cóppam glas ir

tábháitítear vioib ap fad. Tádair rin le fágail ra gceart glas den luib.

Tá ré ap cíumar na nglar-cóppam reo an órig atá i muinte na sreime a oibríu, agur nuairi tádair i láthair tá an lúp i ndon a beata a déanam vó fém faoi tigítear an tróluir.

Déantair riúcra nō ríale i gcoibhse na billeoig de gnár. Déantair é ap uisce agur carbon vó-oxido. Ir fíordú leip an lúp an riúcra a achtú agur ríale a déanam de, nō an ríale a achtú ap air ina riúcra de ní mar tigítear ré.

Tá an riúcra rocheasta, agur ir fíordú é a cónaingear ón mbilleoig go dtí aon coibhse eile 'na b'fuir ré ag teaptáil.

Nuairi naé mbionn ré a' teaptáil fanann ré i vóimheascht ina ghráinneaca ríale.

Nuairi a bior an riúcra vó déanam ra mbilleoig rasaileapá amach curto den oxigem nuairi tigítear coimears cénimheascht ríri an carbon vó-oxido agur an t-uisce.

Tá oxigem i láthair ra 'éan déann aca rin.

Seo é a tímeall:

6 CO₂ x 6 H₂O: CO H¹²O x 6 O₂.

Ir marí gheall ap rin atá an lúp glas i ndon aer atá caite a úpú ap. Glacann ré irtseach an Carbon vó-oxido atá ann déanam ré b'fuir de, agur i m'na h'fhor reo, rasaileapá an Oxigem, a' coimhcheascht fíorm ap an gCarbon.

Ní fíordú, marí duibháidé ceana, é reo a déanam ac faoi tigítear an tróluir. Tá fíor go b'fuir an lúp ag anáil Oxigem agur a' leigítean amach Carbon vó-oxido ap nór an duine nō amhíthe, i gcomhuráid. Fad ir tá ré ra vóimheascht ir fíordú an fúrmhó reo a' tabhairt fá deapa —(an tágannam a teapbám rin duinn) aé rí lá nuairi tá an obair eile ap riubal aige ní fíordú, marí gheall ap an Oxigem atá vó rasailead amach.

Ir fúrmhóta tabhairt go tágannam 1. b'fuir ríolur mactanae lé ríale a déanam ra mbilleoig.

Cumítear billeoig ra vóimheascht go n-iméig an ríale arpa. Dearbhúistear reo má b'fuir an dat glas ap ceann aca agur fóidín a' d'fítead aír. Má tá ríale i láthair tigífaró vóib duibh'fóm ran áit a b'fuir ré.

Nuairi tádair san ríale, cumítear faoi tigítear an tróluir arpa iad, a' giotáid beaga a coinneál ón ríolur lé clúdáil éadrom eicín —páipéar tigítear nō glas eicín marí rin. I gceann tamall, má b'fuir an dat glas a baint ar, feiceáil go b'fuir ríale i láthair i gceart ar bít de a b'fuir n' ríolur.

Ní b'fuir ré i láthair i gceart ar bít a b'fuir a ríolur. Ir fíordú ríomh ap billeoig má ghearrtair focal ap an bpáipéar.

(Leanún vó).

S. NÍC CONFAOLA.

DU LEAPT DÁ GAC HACDILGEORÍT I MÓRTE
AÉA CLÍAT SAN AON ÁIRÍN DO CEANNAC

AC

/

Eran

III

Cíinneáide

AN T-ARÁIN IS FEARR DÁ NDEANTAR

124 GO DTÍ 131 SRÁIDU PARNELL

Agur

BACÚS NAOMH PADRÍNAIS.

DÁILÉ AÉA CLÍAT.

Fiontan—3141.

SGEAL AN MI-ÁDÓ

Úi beirt deapbhátar ann fadó. Úi feap acú an-faróibh agur feap eile an-bocht. Ní riab aon clann ag an bfeap faróibh i b'fuir le vó-deas ag an bfeap bocht. Ní riab ríse ap b'fuir aige léana vóigáil. Tug ré leip clíab agur cuardó ré cun a' píosaí fá déim clíab monaú. Úi rpáit leip agur cuardó ré irtseach inr an mbogáid. Seárr ré ríspairt tig déineall. D'fág ré taobh den ríspairt san a ghearráid agur b'fuir ré anonn timéall i agur toraíse ré a' captaid b'fuir fúinte. Nuairi a b'fuir aon poll déantaí ríteach domhain aige le é fém a éim i b'falaic ann cuardó ré fior ann agur deaspáit ré ór a éionn agur connaisc ré feap i na fearaí an b'fuir aige léana vóigáid. Úfíapuis an feap de tuige a riab ré ag déanam an b'fuir. Duibháit ré go riab an mi-ádó ag riubal leip agur go gcaitheáid ré glas b'fuir a éim ap fém. Duibháit an feap a b'fuir aon poll déanam an b'fuir nuto éicint leip an bfeap eile. Duibháit an feap leip an poll a déanam comh mór inr go mbeadh áit aige fém ann comh mait. Úfíapuis an feap a b'fuir aon poll déanam an b'fuir cé hé fém.

"Míre an mi-ádó," ap reipean, "is gur tá mé ag riubal leatra ó fúgaó tú agur beró mé leat i gcoip do b'fuir."

"Dáile, gab anuar anoir go bfeice mé an b'fuir ré ríteach mór agam beirt."

Cuardó an mi-ádó fior; támás an feap anoir agur ciompais ré an ríspairt anuar ap an mi-ádó.

"Pan tura annrín agur tá tú ríspairt uamair."

Lion ré an clíab monaú agur vóimheascht abait. Nuairi a b'fuir ré ag tul tig claróe, ríspairt b'fuir den claróe leip agur fuaír ré pota b'fuir ann.

Nuairi a támás ré abaité cuardó ré ruair cun a' treómpa leip an gclíab monaú T'fíapuis a' b'fítead aír. Dearbhúistear reo má b'fuir an dat glas ap ceann aca agur fóidín a' d'fítead aír. Má tá ríale i láthair tigífaró vóib duibh'fóm ran áit a b'fuir ré.

Nuairi tádair san ríale, cumítear faoi tigítear an tróluir arpa iad, a' giotáid beaga a coinneál ón ríolur lé clúdáil éadrom eicín —páipéar tigítear nō glas eicín marí rin. I gceann tamall, má b'fuir an dat glas a baint ar, feiceáil go b'fuir ríale i láthair i gceart ar bít de a b'fuir n' ríolur.

Ní b'fuir ré i láthair i gceart ar bít a b'fuir a ríolur. Ir fíordú ríomh ap billeoig má ghearrtair focal ap an bpáipéar.

(Leanún vó).

S. NÍC CONFAOLA.

T'fítead aír a' treómpa leip an gclíab monaú T'fíapuis a' b'fítead aír. Cuardó ri go dtí an áit i na riab an mi-ádó cumha agur tigítear ri an ríspairt i duibháit ri.

"Sáib anoir a duine boit i lean ap b'fuir é."

"So deimín ní leanún mé," appa'n mi-ádó, "ní mé ríteach fada ag riubal leip an duine boit ri go riab an mi-ádó i na riab an mi-ádó cumha agur tigítear ri an ríspairt i duibháit ri.

Nuairi a b'fítead an fáid faróibh aír maidin támás an maor irtseach aici agur duibháit ré go riab an méadó eallac a b'fítead aír b'fítead aír agur ní riab an t-ádó oppa ap rin amach agur b'fítead aír agur bocht an dearbhúistear faróibh a' tigáil amach eile dá faoisail.

(Cíneáid).

BRÍSTID NÍ GACÁIN,

Dubhloé, Saot Sáile.

Déail an Áts.

Co. Munster.

AN FÍAC DUB

An Fíac Dub, Domhnall Dub, nó an Phréacán Dub na hainmheaca a glaochtear ar an éan reo ina dhruim aonair ag dul a trácht air. Tuilleann ré an éadomh ann agur an t-ainm deimseannach, ach nílín cinn te cláin t-úsgaibh a b'na tá le Domhnall Dub a tabhairt air, ar an éan é.

Ean talman é, agur in follúpacáid de gáéid duine ón' ainnm gúi Ean Dub tá ann ó sibh go hoscail. Maireann ré a ainnm mar in fiaclaí a ceap agur a phise maireachtala. Déanann ré féim agur an Seanaid cladaí ríomor móri ar éan-laic na talman, agur in mimic a tsagair riad anuas do chuaicht san aiceadaithe air an Éan Aille bocht féim tá ar gopair an arsaing.

In valburise an ghnóimh tá i na crúba gáe, agus éan air bit a dhruise ré freim ina crúba air, tá a énaipe déanta. Ni hionann baileadh rúise coitseáil an t-ád éan reo. In maiti leir an reabach feoil air nuaip tá ocras air—forsa ré a dtóthain an uairiun agur má bionn tada fásta ina bharr, ni fillte ré air ar a fhuisleach. Ni maruim ionn fíac dubh, ni féidir le tada beit báraisge éor cláró 'ná ulán in iangan é or dó, san a fágáil amach, agur ni feappair leir colm ón scoil, nó crótaí ón móin ná píora de réan-chaoi loibh a carfaradh leir amuig air an gheimin. Sin i an fíonne gáin. In deas duine b'férdir ní eala an páir reo. "Teachtais an fíac ón dípic a' fanaid i mbun an énáin." Sreamuas an cleachtaidh rin de anuas go dtí an lá moiu, agur in uisge nae ríspára ré leir go luat.

In náinidh an t-éan é an fiaclaí dubh, agur má téideann leir go mimic, cartar leir é.

In iomána bochta tróda a bhoruair é féim agur an Seabac, agur cé gúi mó agur. San látopre é ná an Seabac, buaileann an Seabac lán a chlaicinn air. In glic an Seaburde é. Déanann ré a nead air trápharó, nó bimh tamall bhoruair ó bapp na haille air bhuaidh na fairsinge an áit in contabairisge gaoibhfar ré air fairsing a robáilfaradh a nead air.

Deimeann ré éitíche huibh ná b'férdir ré huibh agur gorfha ré iad ná go leige ré a áil amach.

In deas nae lionfáid ré cliaob portais in méidh bhoramair a bhoruair aige ag déanam a neidh. Bionn sí buaile te buailpháid bó aige phreim agur ina teannta rin, tá lionáir olla agur clúimheas rocheinse go dear cuimhneachtaidh irtis aige; ach tabhair an leabhar leir gúibh aige bhoruair an coramair inni. Ean móri látopre é dhruil rímpa de sibh treamann air—deagáin deas tá laiseart canta irtseach air a bapp. Ni fágáin ré de ériútaid ceap air t-ád leir i na crúba éom hompaid agur gaoibhfar ré fuireog. In ruapaí an t-iongnáid ón hér látopre féim, agur in méidh feola itear ré, agur ina bharr rin féim níl ré pácta go n-ghoibh ré inbheacáid agur go n-ála ré iad. San bhréig, in oilbheacáid an t-éan é. Dá mbeadh aon tuairisint agáin air éitíleabhar na n-éan, go h-áitíse na faoilleáin agur an t-éan aille a deimear a gaeiro inbheacáid trápharóibh na haille, tá báramail marach agam nae é a mbeannaítear a tugar riad ó.

In éan an-gáin é an fíac dubh agur cé go leigeann ré áil ós amach éinte bliadán ní feictear i n-áramh aé an réan cípla céadra i scómhnurde.

Tá ré déanta amach ag munntíp na hárta irtis anprin, agur ní bheadh lá amháin agam air in fíéal, go marbhaisceann riad na cinn óga, mar társ na tuairisí ní feictear oírra ó bear riad páirteach oíche. Deimeann gúi éan é fágáir raoisál fada, céad bliadán ní maruim rin aé nílín deimseach de rin. Tugtar Phréacán an bairf phreim air, agur rin é an t-ainm in mó tráilear marlaid ón óna réan mnáin. Bionn an-géir ag na daomh leir, agur ní hé an deagáidair a gurtear ón maruim a bhoruair ré ag fíeacáid oír ciollnára. Dá éin tráilear i gcomháid le déantur na h-éireann a éin 'un cinn.

Coiné luat in cloisteáil a fíeacáid deimseáil maruim "le gaoit agur le toime uainn fém agur o n-áir nuaibh tú," agur go leor páirte eile níor meara ná éile.

Níl gairim ag aon duine faoi na cónaí maruim, i ngéall air an mbeajt gáimhneach a b'ann, ach ní parb fior air an fíeacáid uafar é.—Tormhaeataid ag comhrá le céile. "Dia óuit." "Dia r' Muirfe óuit hém," deip an gáimh. "Ce'p b'ar tú?" "Ar an mbaile rin éall."

TÁOS AGUR TARÓSÍN

Síúrtír a b' ag dul ar tóim príomhisp agur capaó gáimh leir. Mac de Mhícheál Súibheacáid a b' ann, ach ní parb fior air an fíeacáid uafar é.—Tormhaeataid ag comhrá le céile. "Dia óuit." "Dia r' Muirfe óuit hém," deip an gáimh. "Ce'p b'ar tú?" "Ar an mbaile rin éall."

"Cé an rópt teacáid é do teacáid?"

"Maire in fórumta aithn' é. Tá leat òe faoi óion agur an leat eile san óion air bit."

"Cé aon t-ád Dia a déanam?"

"Cá ré a baint turise d'áid teacáid ném agur d'áid cupair teacáid a comhráin."

"Cé n' éadair é rin?"

"Tá ré tuigéad von ól."

"Cá dhul tú ag dul anoir?"

"Óil a' viol meala in a' ceannacht milpeán."

"Ar nuo, filpeáid náidh b'fíeadarfaid aon rudo beič níor milpe ná mil?"

"Ó b'fíeadarfaid," deip an gáimh.

"Cé aon é?"

"Salam, a m'anam. Náid é blar gáe bró é."

"M'anam gúi fíor óuit." O chonaic an feapp clíre é, o'fíaphuis ré óe—

"Cé aon t-ád Dia a déanam?"

"A' déanam potaí," deip an gáimh "

"Cé le n' aghairó na potaí?"

"Le haghairó na ndaoime atá thíor inioi beič tuar i mbáireach agur iad atá tuar inioi beič thíor i mbáireach."

Cuaró an Síúrtír a' tóimhaeáid tigé an gáimh. Bí tigé Daile Conraoi mar a céile. Cuaró ré irtseach fá deimseáil i tóimhaeáid an Súibhneach, o'fíaphuis ré ab iotó é an t-ád in a bhrú a Leitheadh reo òe gáimh a' marbháitheann ann. Dubhráidh go mbáidh é.

"Agur dubhairt ré liom go marb a leat faoi óion agur an leat eile san óion air bit."

"In fíor óó," deip bean an tigé. "Náid b'fíeacáid t-ád go dhruil ríspácaid taobh irtis agur óion taobh amuig."

Úfirto i an uair a tigé an Síúrtír cártaíbh ré. Tug ré an gáimh leir. "Tigéann Tarósín," deip ré.

"Agur tuigéann Tarósín a mactair," deip an gáimh agur é a' fíagáin pláin aici.

MICÉAL Ó CONNLAÍN,
A ÉNUARAI.

RANN.

Tá rean-teacáid annprin tigé, Sean-teacáid do b' ann ariamh.

Tá reacáid rean-éacáid ann, reacáid mbán-éacáid agur reacáid b'feap-éacáid.

'Séapó dubhairt an reacáid rean-éacáid leir an reacáid reap-éacáid,

"A' feap-éacáid tappa uait

So dtí an rean-teacáid ríteacáid riap."

'Séapó dubhairt ceapó óubh le cipe bám trácht,

"In fíotí liom-ja ubh bám a bheit"

Sin rudo náid fíotí leat a fíeacáid

'S bheirim do óubh pláin ubh óubh a bheit

Sin rudo náid fíotí leat a déanam."

I dtuairi mic Ériog a fuair mé na giotais reo.

TOMÁS Ó PIONNÁIN

(Lior-áir-Loé, Mainistíp na Bánille).

TUSARDHUR SEUNIO GRACAIL DO'N

CUMANN SAEDEALAID IS FEARR

AN CUMANN IVERNAC INSIÚRLA

TEO.

1. N-AIGHAOÍD TUÍTEADH AGUS COITCEINNE.

Phorm-Oifig—48 | 49 SRADH AN DÁMA,

& CLÍAT.

NA POLASAITE IS IOMLÁINE LE

FASAIL.

EDAC SAEDEALAID IS FEABHAR TE
FÍAGÁIL Ó
PROIMSIAS MAC DOMHNACHA & A COM.
: : 1 nGALLUM. : :

A éin tráilear i gcomháid le déantur na h-éireann a éin 'un cinn.

TAINTEOIREACHT NAOMH Éanna

Lá aitíteo b' Éanna Naomha agus a buan-éapa Spéigíope (Gregory) "an déil binn" ag tairteoireaccht in Áthann Móir. Óg an trilige dóibh, bain riad an bán roip Cill Éanna agus an fairsing amach. D'fheud Spéigíope in a chimeall, agus ar a cabairt faoi deara dó ailneacacht agus aorúneas an oileán iongantaig, toruig ré as caimint faoi Áthann agus faoi'n tolúct-éengascal b' i g an oileán úd leir an bhpion-éperdeamh in Éirinn.

"A Éanna," ar reirean, "tuigtar 'Oileán na Naomh i n-Óllamh' ar Éirinn faoi Láthair, agus feictear dom go bhfuil an t-ainm céadna tuille ag oileán na h-Áthann comh maist. So bhrana Éipe agus óra i gcomhordhe mar atá riad anoir."

Annpín do labhair Éanna agus bprón móri ma gur. "A Spéigíope," ar reirean, "Tiocha tuisiblóir, téan, agus Síneálmaint ar Éirinn fór de bhrí an éperdomh, agus maighaltair na tíre. Eipeachair earriontar agus tuisiblóir roip a muintir, agus bérír sí féin in a fóid épiotánae as a náimhde. Aé in deireadh na tuisiblóir bérír an buaird aice aipir, aé ní hamhláit a béal go dtí go mbérír an giotáin físeálaí reo, ar a bpuilimh in aip rearbamh san bphob físeálaí a' fár aip." Annpín d'fheusg ré ar an sciamh.

Anoir, a comh-Saeódeal, bphob mórneac agamh, mar i bheas na c'fhuil an giotáin neamh-páirte rin, roip Cill Éanna agus an fairsing, in a bán tom gáimhdeach agus ní fada uamh go mairt lá seal ar raoipreactha ar fásail. Éigimír agus bimír as obair. Ná bimír rápta san aip rearbait níos déal a deanaam le h-Éirinn a fáorúsa agus a Saeódeal, agus annpín i gcearr go bpeicimh aip ocáip in a rearbamh go h-uaidheac faoi mears náriún an domhain.

maedbh f. ní dónncháin.

MÁRTAN MÓR

Leap-mac a b' i dtíreac, uair, agus an fad i b' i a mártair hém beo mártbhúiseach a stáir muc éinle féin Mártan, aé nuair a támis an leap-mártair ann d'fhiúltais ríre muc a márbadh. Ar nód, mo léan, éinle rin an leap-mac bocht ar feoil aé éimhíne ré ar élear imirt ar an stáir lé fachóir a éip air. Bí páirte óg leir an tara dean i ní an gcliaibhán. Mártan óg ab ainnm do phró. Cuaird an leap-mac amach agus éuaird ré a roifear dhúinte (iaúta) agus reo é an fad a dubairt ré—

"Is mire Mártan móri na mart
Is aip mo fion a hiúteap feoil
Mára marbhúise turba an fhuic móri galar
Márbh' mire Mártan óg."

"Astu, éigus go beo," deir an leap-mártair lé n-a feoil, "agus marbhúis an muc." Sil sí gurb é Naomh Mártan a b' ann agus b' i a thócam té n-ite uairi' rin amach as an leap-mac.

mícheál ó connlán.

AH MAITÉ LEAT £5,000,000 ▲

CIONNEÁL IN ÉIRINN?

Seirbhís Saeilí na hÉireann an capa mór rin airítear gac bliain do Seán Óuirde i ngéall ar airgead Urradair, ar lorgaibh, ar Ciondúrc agus ar Saoghal Daoine, agus caillíant ceart d'Éirinn iread £80 ar gac £100 de rin.

AN SAEDÉAL-COMHÚCT TAISDE UM URRAIDAS NAISIUNTA, TEORANTA

The Irish National Assurance Coy., Limited

ARDOIFIG—30 FAITHCHE AN CHOLAISTE, ATH CLIATH

JULY 2019

Tomáir Óuirde Úrpair

Támis neac ag Tomáir Óuirde a b' i gÚrpair ag innreaccht do go ngeobadh ré rtocha óig ar óróisead Luimnís. Níor éigis ré aon áitír iníte. Támis ri an tara horóche aige agus éigis ré cluar bhuilidh b' i. Aé támis ri an tuisiblóir horóche. Ní mairb ré as cabairt faoi, fúirsear ní ruamhneas do. D'fhearr ré don bean ar marom an tuisiblóir lá (lae) é.

"Ópa! ná bac léite," aitheoir a bean.

"Dearman fúirsear ní ruamhneas a déanfar me go dtíreóde mé ann," aitheoir ré. "Slíear mo lón dom agus fág coftar beas dom le haistí an bealaig."

"Tá punnt airgead annrin a'm," aitheoir ri, "má tuisiblóiseann tú a cabairt leat."

"Ní tiubhráit," aitheoir ré. "Is maist mar galar-chaoraí fén é. Tiubhrá mé a leat liom."

Ní mairb tháein ná fad ar bith den tróit rin ag imreaccht an t-ainm rin. Bí ceathair aige riubal.

"Cé'n éadair a riublfa tú é?" aitheoir a bean.

"Buailfe mé a leiteadó den aimhríp aip."

Cait ré thí oróche agus thí lá a' thul go Luimnís, a' corrláit i gcoicí féin. Baod é lún (lón) físeáil an triubail i ní an am rin eacra cnuaird mine coifice.

In am áthairte (eataírt) ar an tuisiblóir lá b' i ré ar óróisead Luimnís. Ní cinníodh éan ar éláití ná luic ar bóthair i nísean fíor do, aé é a' bhealann faoi ar an óróisead. Bí ré a' riubal roip i riap ní go mairb ré na déireadh lae agus san toirt físeáil ní fionnóige le fásail aige. D'fhearr ré agus thí ré tuisiblóin.

"Béil," aitheoir ré, caithefe mé an lá i mbáraí leir ó b' i ré de thíceáile orn físeálaí fíor me aon baile. Tuairim a thug déag (meádon) lae lá aip n-a báraí b' i ré a' riubal riap taisí d'fheal cabaléara.

"An mire dom físeáil thíot go céardó é vo tuisiblóir? Físeáim a thul roip agus riap annpín le thá lá tú," aitheoir an cabaléara.

"Muire, go denimh, ní mire," aitheoir Tomáir.

"Seapó é mo tuisiblóir," aitheoir ré, "d'fír na cíle, an fad a bain an mearaí de thíceálaí. Neac a tigseácht go dtí mé. Támis ré an céad oróche go dtí mé agus duibhaint ri liom go ngeobann rtocha óig ar óróisead Luimnís."

"Muire, níl daogán ar bith nác feoil san céill tú," aitheoir an cabaléara. "Támis an beiceannácaí rin go dtí mire atá bliain 6 fomh ann agus duibhaint ri liom go ngeobann pota óig fad bun físeáilge (físeálaí) as tóm an tigé as thí Tomáir Óuirde in Úrpair."

"Mo comhriar! tá a leiteadó de teac ann," aitheoir Tomáir, "agus tá an físeáil ann, bphob an pota ann ná ná bphob."

D'fhearr Tomáir. Cuaird ré ipteac i riopá. Ceannuig ré ceataítháin pínnit imre. Éigis ré i bpáipéar é, agus b' i ré a' cupruamhna ina rtocaí do anoir agus aip i ní an gcaoi nác mbathrócaí an bóthair é, ná go dtáinig ré abaire.

"Cé'n físeáil agan?" aitheoir a bean.

"Séadáil fada ar an anphó," aitheoir Tomáir, "aé píomam amach atá.

"Is feoilí túuit," aitheoir ri, "cúpla fataí íre."

"Béil mé luac go leor," aitheoir Tomáir, "aé fág fíuáradh agus láigé."

Fúirsear. Amach leir faoi bun na físeálaí agus tóigtear ré a' físeáil. Ní mórán acaip a b' i ré ná físeáil bhuail ré an pota.

"Is feoilí go deireannach ná go bprácaí," aitheoir Tomáir. "Tá an pota ar fásail má táda ann."

Tóig ré an leic den pota. Bí an pota lónnta le óig Óuirde. Cait ré thí ríomháisí fíor ann. "Mo éin agus mo éortar ar Óiria na ngráft. Már mire ó marom é, ní físeáil anoir é.

Úfíseáil ób, baoi eaó. Leas ré an leic coip na teneadh i ní an gclúir. Bí thí ná ceataí o'focla físeáilge i gceataí ar an leic.

Níor éin ag Tomáir aon truim ann. Ní mairb a fíor aige céardó é.

Imp an am rin bphob físeáilge bocht a thul tróit a' thí. Támis físeáilge aca ipteac é i dtíis Tomáir agus d'fhearr ré tuisiblóin.

"Tá rin le fásail agat," aitheoir Tomáir, "agus mille failte. Béil ré a'ra é c'fír mairb agus tá ré a'inn fíne.

Leas ré a éuro leabhrá taobh ipteac thé ra gclúir. Réitítear b' iadó do. Nuair b' i ré rubáit rícaid a' altúig ré an b' iadó. Pé b' díreachaú a' éigis ré taobh ipteac thé connacré ré an leic. Rug ré iníte agus téig ré i. Rinne ré measa (meangas) gáipe.

"Muire, a thuine ériúde," aitheoir Tomáir, "c'fír é do gáipe?"

"Muire, tá ré físeáilge bocht a leic reo," aitheoir ré, naíc' d'fír go dtíreóde an t-ádó ar an taobh reo de'n físeáil ná aip an tuisiblóid ille."

"Mánam go mb'fírtoipí gur fíor é," aitheoir Tomáir, "aé le fíeáeamh a b' iadó fíor é."

"An bphob tú it físeáil mar láigé?" aitheoir Tomáir leir an físeáilge bocht.

"D'fhearrs éimíte congnaí," aitheoir an físeáilge bocht.

Cuaird amach faoi bun na físeálaí. Ní mairb a' bphob (phob) bainte acab, nuair fíuáradh aip an pota. Bí ré lán go triadó de'n óig Óuirde.

"Seo anoir," aitheoir Tomáir, aitheoir ré, "a leac reo óuit. Dia a' éigis agus Dia a b'eafor. Maithair turba a tigseácht ipteac agam-ra ní gheobann é."

PEADAR MAC TUATHAIL ÓN
a' inímp.
SEÁN MAC SIOLLARNÁLT
a físeáil.

AS SIOPA

**T. ÓÍ NEADTAIN & A
CLAINNE MAC**

TS

**BUAIÓ CONNACTA MARÍON
LE TRÍOFÍSÁN & INNTRÉAB
TIGE, UIRTELÍR DE CUILE
CINEÁLT, BALL ACRAÍ, SPÉIRÓ,
& EILE.**

SRÁID NA SIOPAÍ, SAILLIM.

CÉIN-FÍSEÁIL: O NEADTAIN, SAILLIM.

TEAC AOIDEACTA

**DIC TEACHTHAÍN LE HAIS GAEANTA
UÍ MONSÁIN**

CÁRNA.

**RAOIPE. TÁ COMHSAIR REOLTAIRNEACHTA.
BÁDÓIREACHTA I GRÁMA ANN. TARB
AIREACHT LOCA & FAIRINGE ANN. TÁ
ZOGA SAEVILKE AG 'CUILE THUINE RA
TEAC.**

**NÍL AON TRÍOPA IMP N CÉAS A BPHOB FÍSEÁILGE
EARBHARDE SAEDEALAC: FAISAIL ANN NÁ TS**

A. MOON, TEORANTA,

**A BÓLÁR CULTAÍ FEAM, HACA, BAN & BAC SON
TRÍONTÉ ÉADAIS FEILEAR O'FE. BEAN, NO
PÁIPRE.**

FÍORSTONTA EGLINTON. N. WILLIAM

**Printed for the Publishers
At "Connacht Tribune" Printing Works
Market Street, Galway.**